

Zera Shimshon

by Rabbi Shimshon Chaim Nachmani zt"l

Published Mantua 1778*

Chapter XXII: Vayakhel (Ex. 35:1–38:20)

Essay 1. The Tabernacle's construction yields to the Sabbath

פסוק "וַיִּקְהַל מֹשֶׁה", פֶּרַשׁ רַש"י לְמַחֲרַת יוֹם הַכִּיּוּרִים כְּשִׁירָד מִן הַהָר. הַקָּשׁוּי הַמְּפָרָשִׁים לְמַה הַזְהִיר כְּהַיּוֹם עַל שְׁמִירַת שַׁבָּת, וְכִי לֹא הָיָה לוֹ מִצְוָה אַחֲרַת לְהַזְהִיר עָלֶיהָ. וְעוֹד הַקָּשׁוּי עַל מַה שֶּׁכָּתַב רַש"י שֶׁם בְּסֻמוּף הַקְּדִים לָהֶם אֲזַנְהַרְתָּ שַׁבָּת לְצִוּוֵי מְלֹאכֶת הַמִּשְׁכָּן לֹאמַר נִשְׁאַיְנוּ דוֹחָה שַׁבָּת, דְּאִיךְ סְלֵקָא דְעֵתָא דְמְלֹאכֶת הַמִּשְׁכָּן תִּדְחָה שַׁבָּת. וְעוֹד הַקָּשׁוּי עַל מַה שֶּׁכָּתַב רַש"י עַל "לֹא-תִבְעְרוּ אֵשׁ" יֵשׁ אֹמְרִים לְסַלֵּק יִצְאָתָא, דְלָמָּה דְנֻקָּא יִצְאָ "לֹא-תִבְעְרוּ אֵשׁ" לְסַלֵּק יוֹתֵר מִשְׁאָר מְלֹאכֹת שֶׁל אִיסוּר שַׁבָּת.

There are **verse[s]** “**And Moses assembled** the whole community of Israelites and said to them: These are the things that the L-rd has commanded you to do: For six days work may be done, but on the seventh day you shall have a Sabbath of complete rest, holy to the L-rd; whoever does any work on it shall be put to death.”¹ **Rashi explained:** [The assembly was] **on the morning after the Day of Atonement, when he descended from the mountain.**² **Question 1: The commentators asked why [Moses] warned them on that day regarding the observance of the Sabbath? Did he have no other commandment about which to warn them?**

Question 2: They further asked concerning what Rashi wrote there immediately afterward: that [Moses] presented to them the warning of the Sabbath before the command of the work of the Tabernacle, to say that it does not override the Sabbath.³ **For how could it enter one's mind that the work of the Tabernacle would override the Sabbath?**

Question 3: They also asked about what Rashi wrote regarding “You shall kindle no fire throughout your settlements on the Sabbath day.”⁴ **Rashi wrote that some say it was singled out to divide the various labors and to establish liability for performance of each of them.**⁵ **Why specifically did “you shall kindle no fire” come forth to divide the various labors more than the other labors forbidden on the Sabbath?**

* English translation: Copyright © 2026 by Charles S. Stein. Additional essays are available at <https://zstorah.com>

¹ Ex. 35:1–2.

² Rashi on Ex. 35:1.

³ Rashi on Ex. 35:2.

⁴ Ex. 35:3.

⁵ Rashi on Ex. 35:3 (based on Shabbat 70a).

ולתרוץ על ראשון ראשון אמרו ז"ל במסכת שבת שישראל לא שמרו אפילו שבת ראשונה, וזה גרם ששקטה בהם אומה וְלִשׁוֹן, וְעוֹד אָמְרוּ שֶׁמִּכָּל הַשּׁוֹמְרֵי שַׁבָּת כִּהְלַכְתּוּ אֶפְיָלוּ עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה כְּאֲנוּשׁ מוֹחְלִין לוֹ, וְעוֹד אָמְרוּ בְּמִסְכַּת עֲבוּדָה זָרָה שֶׁאֵלְמֵלָא לֹא חָטְאוּ בְּעֵגְלָא לֹא שִׁלְטָה בְּהֵם אוּמָה וְלִשׁוֹן, דְּכַתִּיב "חֲרוֹת עַל-הַלְחַת" חֲרוֹת מִשְׁעֲבוֹד מַלְכוּיֹת וּכְשִׁחְטָאוּ אָבְדוּ זֶה הַחֲרוֹת.

To answer each in order: [the rabbis] of blessed memory said in tractate Shabbat that Israel did not even keep the first Sabbath, as some went out in an attempt to collect *manna*, and this caused a nation and tongue to rule over them, namely Amalek, who soon attacked Israel.⁶

They further said there that anyone who observes the Sabbath according to its laws—even if he worships idolatry like Enosh—is forgiven.⁷ They also said in tractate Avodah Zarah (5a) that had they not sinned with the Golden Calf, no nation or tongue would have ruled over them, as it is written: “The tablets were G-d’s work, and the writing was G-d’s writing, engraved upon the tablets,”⁸ read not *engraved* but “*freedom*,” freedom from subjugation to kingdoms; and when they sinned they lost this freedom.⁹

וְנִדְעָ כַּמָּה טְרַח מְשִׁיחָה לְהַתְּפִלֵּל לְהַקְב"ה שִׁימְחוּל לְיִשְׂרָאֵל עַל מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל וְלֹא נִתְרַצָּה לָהֶם עַד יוֹם הַכִּיפּוּרִים, וְלָכֵן לְמַחְרַת יוֹם הַכִּיפּוּרִים כְּשִׁיבֵד מִן הַהָר רָצָה לְהוֹדִיעַ לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁכָּל הַטּוֹרַח שֶׁסָּבַל בְּשִׁבְיָלָם וְהַצּוֹרֵף שֶׁהוֹצִירָה לְיוֹם הַכִּיפּוּרִים שֶׁיִּכְפֹּר הִנֵּה בְּשִׁבְיָל שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת, שְׂאֵם הָיוּ שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ כִּהְלַכְתּוּ לֹא הִנֵּה צוֹרֵף לְשׁוֹם תְּפִלָּה, שְׂאֵף עַל פִּי שֶׁעָשׂוּ הָעֵגֶל הִנֵּה הָעוֹן מִתְּכַפֵּר מֵאֲלֵיו בְּזִכּוֹת הַשַּׁבָּת.

It is known how greatly Moses toiled to pray to the Holy One, Blessed be He, that He should forgive Israel for the deed of the Golden Calf, and He was not reconciled to them until the Day of Atonement. Therefore, on the morning after the Day of Atonement, when [Moses] descended from the mountain, he wished to inform Israel that all the toil he endured on their behalf and the need for the Day of Atonement to atone was because they had not kept the Sabbath. For had they kept it according to its laws, there would have been no need for any prayer, for even though they had made the Golden Calf, the sin would have been atoned for by itself through the merit of the Sabbath.

וְעַכְשִׁיו שֶׁנִּתְכַפֵּר הָעוֹן מֵעַט אֲבָל עַד יוֹם הַכִּיפּוּרִים הֵם מוֹכְנִים לְשִׁעְבוֹד מַלְכוּיֹת לְפִי שֶׁאָבְדוּ הַחֲרוֹת שֶׁהִנֵּה לָהֶם מִתְּחִילָה, אִין לָהֶם תְּקִנָּה אַחֲרַת אֵלָּא שִׁיִּשְׁמְרוּ אֶת הַשַּׁבָּת כִּהְלַכְתּוּ, שְׂאֵם יִשְׁמְרוּ שְׁמֵי שַׁבָּתוֹת מִיַּד נִגְאָלִים כְּדֹאמְרֵינוּ הַתָּם, וְכָל זֶה רָצָה לְהוֹדִיעַ לָהֶם קוֹדֵם מַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהַמִּשְׁכָּן נִקְרָא מִשְׁכָּן לְפִי שֶׁעֲתִיד לְהִתְמַשְׁכֵּן בְּעוֹגוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, לְפִיכָּךְ קוֹדֵם צִיוּי הַמִּשְׁכָּן גָּמַר לָהֶם תִּיקוֹן שֶׁלֹּא יִתְמַשְׁכֵּן.

Now that the sin has been somewhat atoned for, yet they are still prepared for subjugation to kingdoms because they lost the freedom that they originally had, they have no other remedy except that they keep the Sabbath according to its laws. For if they keep

⁶ Shabbat 118b.

⁷ Ibid.

⁸ Ex. 32:16.

⁹ Pirkei Avot 6:2; Eruvin 54a; Zohar Chadash, Midrash Ruth 394.

two Sabbaths they are immediately redeemed, as we say there.¹⁰ He wished to inform them of all this before the matter of the Tabernacle, for the Tabernacle is called *mishkan* [משכן] because it is destined to be taken as a pledge [*lehitmashken*] [להתמשכן] for the sins of Israel.¹¹ Therefore, before the command concerning the Tabernacle, he gave them a remedy so that it should not be taken as a pledge. That is the answer to Question 1, why Moses warned the people regarding the observance of the Sabbath.

ועל הקושניא השנית איך סלקא דעתך דמלאכת המשכן תדחה שבת, הנה בנדאי שהלימוד הנה שאין מלאכת המשכן דוחה שבת, לא בא להזהיר על מלאכת המשכן שעשו אז בפעם ראשונה, שנה אינו צריך לימוד, שאין סלקא דעתך שידחה שבת, שהרי לא הוקם תקף אחר תשלום עשייתו, שנגמר בכ"ה בכסלו ולא הוקם עד אחד בניסן כמו שאמרו ז"ל, ולא הנה צורך מצוה כלל להתעסק בו בשבת.

The second question was how could it enter one's mind that the work of the Tabernacle would override the Sabbath. This teaching that the work of the Tabernacle does not override the Sabbath certainly wasn't brought to warn them concerning work of the Tabernacle that they performed then for the first time. For this requires no teaching, since it would never enter one's mind that it would override the Sabbath, for it was not erected immediately after its completion. Rather, it was finished on the twenty-fifth of Kislev and was not erected until the first of Nissan, as our Sages said.¹² Thus, there was no need whatsoever for a command to engage in [its construction] on the Sabbath.

אלא בא להזהיר על העתיד, שאם נתקלקל המשכן או המזבח בשבת שלא תקננו בשבת, דסלקא דעתך אמינא הואיל ועבודה דוחה שבת ומכשירי קרבן בקרבן דמו, משום הכי אצטרף לומר שאינו דוחה שבת, דהא מצינו דאף בהיתר מלאכת אוכל נפש ביום טוב אצטרף הוא למעט המכשירין, דשמע מינה דמסברא החיצונה הייתי אומר דמכשירי אוכל כאוכל דמי, ועוד דבהדיא איתא במקדש ילקוט על פסוק זה בשם המכילתא, והדין נותן ומה אם עבודה שאינה באה אלא מפת מכשירין דוחה שבת, מכשירי עבודה שאין עבודה באה אלא מפתם אינו דין שידחו שבת, כגון שניטלה קרנו של מזבח וכו' תלמוד לומר ונקהל משה.

Rather, it came to warn concerning the future: that if the Tabernacle or the altar should become damaged on the Sabbath, they should not repair it on the Sabbath. For it might have entered one's mind to say: since the service itself overrides the Sabbath and the preparations for a sacrifice are like the sacrifice itself, we can repair any defect on the Sabbath. Therefore, it was necessary to say that [its repair] does not override the Sabbath.

For we find that even with the permission for the labor of preparing food on a festival, it was necessary to exclude the preparations, such as straightening a bent skewer,¹³ from which we learn that according to superficial logic, one might have said that preparations for food

¹⁰ Shabbat 118b.

¹¹ Ex. Rabbah 51:3.

¹² Pesikta deRav Kahana, parashah 6 §5.

¹³ Beitzah 28b.

are like the food itself. Furthermore, it is stated explicitly in the Midrash Yalkut Shimoni on this verse in the name of the Mekhilta:

Logic would suggest that if the service—which comes only by virtue of preparations—overrides the Sabbath, then the preparations for the [Temple] service, without which the service cannot come, should certainly override the Sabbath. For example, if the horn of the altar was removed, . . . I might understand that they may be repaired even on the Sabbath. Therefore, Scripture says: “And Moses assembled,” [to teach us that means] on weekdays and not on the Sabbath.

- Yalkut Shimoni, parashat Vayakhel, remez 408:3

ועל השלישית למה יצאת הבערה לחלק יותר משאר מלאכות, יש לומר דקרא לאו להאי בלחוד אתא, אלא למילף מיניה אף מילי אחריו, כהיה דבפרק קמא דשבת (דף כ') בכל מושבותיכם למישרי איברים ופדרים הוא דאתא, ופירשו התוספות דכי אתא למישרי איברים קא אתא, דהיינו איברים ופדרים של ערב שבת שמשלה בהם האור מבעוד יום מותר להבעירן בשבת.

Regarding the third question—why kindling came forth to divide more than the other labors—it may be said that the verse did not come only for this, but also to teach other matters from it. One example is such as that in the first chapter of Shabbat (page 20a): “in all your dwellings” comes to permit the limbs and fats. The Tosafot explained that it comes to permit the limbs—that is, the limbs and fats of the eve of the Sabbath that the fire had already taken hold of before nightfall; it is permitted to burn them on the Sabbath.

ועוד כתב המגיד משנה בפרק א' מהלכות יום טוב דגמרין מיניה בשבת אי אתא מבעיר אכל אתא מבעיר ביום טוב, ומשום הכי פירש הרמב"ם ששכל שאר מלאכות אם עושה אותם ביום טוב שלא לצורך אכילה לוקה, חוץ מהוצאה והבערה, דהבערה מטעם הנ"ל דאפקא קרא מפלל שאר המלאכות, וההוצאה לפי שמלאכה גרועה היא, ועוד למדו מפסוק זה בכמה דוכתיו שאין מימת בית דין דוקה שבת. ומעתה הואיל דקרא ד"לא תבערו אש" איצטריך לגופיה לשאר הלימודים, אם כן מדסמך פסוק זה ל"כל העשה בו מלאכה יומת", אנו למדים שלחלק יצאת.

Furthermore, the *Maggid Mishneh* wrote in chapter 1 of the Laws of Yom Tov (halakhah 4) that we derive from it: on the Sabbath you may not kindle, but on a festival you may kindle.¹⁴ For this reason, the Rambam explained that regarding all other labors, if one performs them on a festival not for the purpose of eating he receives lashes, except for carrying and kindling. Why? Kindling because of the above reason, that the verse excluded it from the category of the other labors, and carrying because it is an inferior labor. They also learned from this verse in several places that capital punishment administered by the court does not override the Sabbath.¹⁵ Now since the verse “you shall kindle no fire

¹⁴ Vidal of Tolosa (14th Cent.), his *Maggid Mishneh* (Constantinople 1509) is a commentary on the Mishneh Torah.

¹⁵ Sanhedrin 31b.

throughout your settlements on the Sabbath day” is required for these other teachings, therefore from the fact that this verse is juxtaposed with “whoever does any work on it shall be put to death,” we learn that it came forth to divide.

ונחזור למדרש גלקוט הנ"ל, "ויקהל משה" למה נאמר, לפי שנאמר "ועשו לי מקדש" שומע אני בין בחול בין בשבת וכו', והדין נותן ומה עבודה שאינה באה אלא מפח מכשירין דוחה שבת, מכשירי עבודה שאין עבודה באה אלא מפחם, דין הוא שיידחו שבת, כגון שניטלה קרנו של מזבח, שומע אני יתקננו בשבת, תלמוד לומר ויקהל משה, בחול ולא בשבת עכ"ל. והקשה הלניית חן דכאן משמע מכשירי עבודה עדיפי מעבודה, ובעבודה נרה (נ"ו מ"ו) אמרינו כפי רמי בר חמא המשמחנה להר, אכניו מהו. לגבי מזבח, מכשירי קרבו פקרו דמי ופסול או לא, הרי דאבעיאי שם אי מכשירי קרבו פקרו, וכאן רוצה לומר דעדיפי מכשירין מקרבו.

Let us return to the aforementioned Midrash Yalkut Shimoni:

“And Moses assembled”—why was this said? Because it was said, “And let them make Me a sanctuary,”¹⁶ and I might understand this to mean either on weekdays or on the Sabbath. . . . Logic would suggest that if the service—which comes only through preparations—overrides the Sabbath, then the preparations of the service, without which the service cannot come, should certainly override the Sabbath. For example, if the horn of the altar was removed, or if the knife was damaged, I might understand that they may be repaired even on the Sabbath. Therefore, Scripture says, “And Moses assembled,” to teach us that means on weekdays and not on the Sabbath.

- Yalkut Shimoni, parashat Vayakhel, remez 408:3

Question 4: The *Livyat Chen*¹⁷ asked that here it implies that preparations for the service are superior to the service itself, yet in *Avodah Zarah* (page 46a) we say: Rami bar Hama asked regarding one who bows to a mountain—what [is the permissibility] of [using] its stones [for building the altar in the Temple]? Regarding an altar, are the preparations for a sacrifice like the sacrifice itself and therefore disqualified, or not? Thus, there it is asked whether the preparations for a sacrifice are like the sacrifice, whereas here it wishes to say that the preparations are superior to the sacrifice.

ולפי הנראה אין מקום לקושיא זו, דכאן נקט דמכשירין עדיפי מעבודה משום דמשל נחמר מייתי לה, אכל התם בעבודה נרה דלא מייתי לה משל נחמר ניחא ליה למימר דנאקא מכשירי קרבו פקרו דמי. ועוד דמעיקרא סלקא דעתא דעדיפי מכשירין מקרבו, אכל הואיל דחזינו דכאן בויקהל סתר הכתוב סברא זו, הדר כפי בעבודה נרה אי מכשירין הוו כמו קרבו לקחות.

To answer Question 4: According to what appears, there is no place for this difficulty. For here it states that the preparations are superior to the service because it derives it from

¹⁶ Ex. 25:8.

¹⁷ Rabbi Aryeh Yehudah Leib (d. 1729), *Livyat Chen* (Venice 1736).

an *a fortiori* argument; but there in Avodah Zarah, where it is not derived from an *a fortiori* argument, it is reasonable to say only that the preparations of a sacrifice are like the sacrifice itself. Furthermore, initially it entered the mind that the preparations are superior to the sacrifice; but since we see that here in parashat Vayakhel the verse refuted this reasoning, it then asked in Avodah Zarah whether the preparations are at least like the sacrifice.

אֵלָא אִי קוּשְׁיָא הָא קוּשְׁיָא, דְּהוּאִיל דְּחֻזְיָנָא דְּכָאוּ בְּנִיקְהָל מְשָׁה מִיַּעַט הַפְּתוּב שְׁמִיכְשִׁירִין לֹא יְהִי כְּעִבּוּדָה וְכַקְרָבָן, מַה סְבָרָא יֵשׁ לְמִיבְעֵי הֵתָם בְּעִבּוּדָה זָרָה אִי מְכֻשְׁרִין הוּוּ כְּקָרְבָן, פְּשִׁיטָא דְלֹא הוּוּ כְּקָרְבָן. וְגַם זֹו אֵינָה קוּשְׁיָא, מְשׁוּם דְּבְעֵינָא דְרַמִּי בַר חֲמָא הִיא דְאַף עַל גַּב שְׁמִיעַט הַפְּתוּב הַמְכֻשְׁרִין שְׁלֹא יִדְחוּ הַשַּׁבָּת, דִּילְמָא לֹא מִיעֲטִינְהוּ אֵלָא לְהַחְמִיר שְׁלֹא יִדְחוּ הַשַּׁבָּת, אֲבָל לֹא לְהַקֵּל שְׁהַנְעִיבָר שְׁאֲסוּר בְּקָרְבָן יְהִיָּה מוֹתֵר בְּמְכֻשְׁרִין.

However, if there is a difficulty, this is the difficulty: since we see that here in “And Moses assembled,” the verse excluded the preparations so that they should not be like the service or like the sacrifice, what reasoning is there to ask there in Avodah Zarah whether the preparations are like the sacrifice? It is obvious that they are not like the sacrifice. Yet this too is not a difficulty, because the question of Rami bar Hama is that although the verse excluded the preparations so that they should not override the Sabbath, perhaps it excluded them only to be stringent—that they should not override the Sabbath—but not to be lenient, so that something invalid for a sacrifice would become permitted in the preparations.

וְעֲדִינָא יֵשׁ לְתַמּוּהָ, דְלָמָּה רַמְזוּ לְנוּ הַפְּתוּב לִימּוּד זֶה שְׁאִין הַמְכֻשְׁרִין שָׁל עֲתִיד דּוּחִים אֶת הַשַּׁבָּת הֵכָא בְּבִנְיָן הַמְשָׁכָן וְנֻקָּא, דְּבִבְנִינָא זֶה אִין סְבָרָא לּוֹמַר שְׁיִדְחָה אֶת הַשַּׁבָּת כְּנִ"ל. וְיֵשׁ לּוֹמַר שְׁאֵם בְּעִלְמָא הִיָּה מְקוּם לְקַל וְחֻמְרָא זֶה, אָף עַל פִּי שְׁלֹא הִיָּה לְהַם לְהַקִּים הַמְשָׁכָן מִיָּד, מְכָל מְקוּם הִיָּה דּוּחָה שַׁבָּת, כְּסִבְרַת הַתּוֹסְפוֹת בְּהַקְטֵר חֲלָבִים בְּשַׁבָּת, דְּבַפְּסָחִים (דָּף ס"ט ד"ה אִם דְּחוּ מְכֻשְׁרֵי מִצְוָה וְכוּ') כְּתוּבֵי הַתּוֹסְפוֹת דְּהַקְטֵר חֲלָבִים מְכֻשְׁרֵי מִצְוָה הֵם, וְאַף עַל גַּב שְׁאֲפָשֵׁר לְהַמְתִּין עַד הַלְיָלָה לְהַקְרִיבֵם אֲפִילוּ הִכִּי דְחוּ שַׁבָּת עַכ"ל, וְכֵן אֵימָא בְּגִמְרָא דְחֻבִּיבָה מִצְוָה בְּשַׁעֲתָה.

Still it is puzzling: why did the verse hint to us this teaching—that preparations in the future do not override the Sabbath—specifically here in the building of the Tabernacle, when in this construction there is no reason to say that it would override the Sabbath, as stated above? It may be said that if elsewhere there had been room for this an *a fortiori* argument, even though they did not have to erect the Tabernacle immediately, nevertheless it would have overridden the Sabbath, according to the reasoning of Tosafot regarding the burning of fats on the Sabbath. For in Pesachim (page 69a, s.v. “If the preparations of a commandment”), Tosafot wrote that the burning of fats is considered preparation for a commandment, and although it is possible to wait until night to offer them, nevertheless they override the Sabbath; and likewise it is stated in the Gemara that a commandment is beloved in its proper time, and therefore should not be delayed even if it means doing it on Shabbat.

ובנה נסתר תירוצו של לנית חן, שכתב שהטעם שלא דחה מלאכת המשכן את השבת לפי שלא היה צורך למהר גמר מלאכתו, שהרי לא הוקם תכף כשנגמר, שנגמר בכסלו ולא הוקם עד ניסן עכ"ל, ואין אנו צריכים לטעם זה ואינו טעם כעקר, שהרי אף בעלמא המכשירין אינם כעקר המצוה לדחות את השבת, ואפילו אם היה להם להקיימו מיד, עם כל זה לא היה דוחה את השבת, וסברא זו שלא הוקם המשכן מיד כשנגמר לא הוצרכה אלא לפירוש המכילתא, דנקט דוקא נישלה קרנו של מזבח ולא נקט הקל נחמר בבגנו המשכן, לפי שבנה היינו יכולים לדחות שלא היה צורך למהר בגנו זה ולא היה צריך קרא למיעוטה, וכמו שכתבנו למעלה.

By this we refute the answer of *Livyat Chen*, who wrote that the reason the work of the Tabernacle did not override the Sabbath was because there was no need to hurry its completion, since it was not erected immediately when it was finished—it was finished in Kislev and not erected until Nissan. For we do not need this reason, and it is not an essential reason; for even generally the preparations are not like the essence of the commandment so as to override the Sabbath. Even if they had needed to erect it immediately, nevertheless it would not have overridden the Sabbath. This reasoning, that the Tabernacle was not erected immediately after completion, was needed only for the explanation of the Mekhilta, which mentioned specifically that the horn of the altar was removed. It did not state the *a fortiori* argument regarding the building of the Tabernacle, for in that case we could have rejected it by saying that there was no need to hurry this construction and therefore no verse was needed to exclude it, as we wrote above.

אבל אין הכי נמי שלאחר שמצינו שמיעט קרא המכשירין אף לעתיד אם נישלה קרנו של מזבח, לפי שמכשירי קרבן אינם כקרבן, זה הוא נמי הטעם האמיתי שבגנו המשכן לא דחה את השבת אף בלא הטעם שלא היה להם להקיימו מיד, ואם כן כי אתא קרא לכתור הקל נחמר, מפל נכל סתרו, שמכשירי קרבן אינם כקרבן לדחות את השבת.

But indeed, once we find that the verse excluded the preparations even for the future if the horn of the altar was removed, because preparations for a sacrifice are not like the sacrifice, this is likewise the true reason that the building of the Tabernacle did not override the Sabbath even without the reason that they did not need to erect it immediately. Thus when the verse came to refute the *a fortiori* argument, it refuted it entirely: the preparations for a sacrifice are not like the sacrifice so as to override the Sabbath.

* * *